



Путинових двадесет година
**ЛИДЕР ПОСЕБНОГ
АМАЛГАМА**

Бити двадесет година на власти, не потрошити се, остати свој у деценијама „убрзаног времена” и, што је најважније, подићи Русију „с колена”, извести је из хаоса непредвидивог Бориса Јељцина (1931–2007) и рушевина совјетске империје – може само лидер посебног амалгама. Своју прву председничку заклетву Владимир Владимирович Путин положио је 7. маја 2000. године.

Пише Срећко ЂУКИЋ

Бирајући себи наследника у Кремљу, међу десетину кандидата подвргнутих правом „кастингу”, Јељцин се одлучио за Владимира Владимировича. Кажу да је у том тренутку само он знао све његове предности над преосталим у ужем избору. Јељцин се, по одлуци Уставног суда, није могао кандидовати за трећи председнички мандат, а био је и озбиљно нарушеног здравља. Тако је Путина (9. августа 1999) прво поставио за председника владе са места шефа ФСБ (наследника чувеног КГБ). Тек ту је као премијер положио испит (прихваћен у Думи, добија Други чеченски рат). Јељцин лично врши транзицију власти: 31. децембра 1999. у Кремљу председничку дужност, уз оставку, предаје младом, јаком наследнику председнику владе Владимиру Путину (48), отварајући му пут за победу на председничким изборима. Обављајући обе дужности у наредним месецима, Путин је својим динамизмом, решењима која су довела до стабилизације Русије, муњевитом брзином завојевао симпатије народа.

ДРЖАВНИЧКИ НЕРВ ПУТИНА

Као именовани наследник руског престола, Путин заиста није прошао све оне политичке Сциле и Харибде као претходни станари Кремља, али нимало није био поштеђен изазова заоставштине која му је остала – огромне корупције, разуздане олигархије, лошег животног стандарда, разорене привреде и свега са њом.

Народ је осетио политички и државнички нерв Путина, а Путин потребу народа да стабилизује државу после невиђене буре 20. века – нестанка СССР-а.

На председничким изборима 26. марта 2000. он односи победу у првом кругу са 51,94% (на изборима 2004. са 71,31%; 2012. са 63,6%; 2018. са 76,65%). Своју прву председничку заклетву Путин је положио 7. маја 2000. и то ће постати дан када руски председници, уз свечане церемоније својствене Кремљу, преузимају власт.

По Уставу председник Руске Федерације у својим рукама концентрише сву државну власт (извршну, законодавну, судску). Зато није случајно први руски председник Борис Јељцин, творац првог руског устава (1993), називан „цар Борис”, а Владимир Путин – „цар Путин”. У руском друштву традиционално влада уверење да је изузетно јака председничка власт („власт Кремља”) гарант самог опстанка руске државе.

Путин је након прва два мандата (2000–2004, 2004–2008) извршио ротацију са председником владе Дмитријем Медведевим за период 2008–2012. године. Први потези Медведева, као трећег руског председника, биле су промене Јељциновог устава: продужење мандата председника РФ са четири на шест година (није се односило на текући мандат Медведева, већ на следећи од 2012) и мандата депутата Госдуме са четири на пет година.

Друга промена устава одиграла се почетком ове године. Уз низ важних промена (првенство унутрашњег над међународним правом, јачање власти Думе, Државног савета, социјалне државе), сва пажња усмерена је на могућности останка Путина на власти до 2036 (2024–2030. и 2030–2036). У Госдуми је (10. марта), при утврђивању коначног текста уставних амандмана, депутат Валентина Тјерешкова (83), прва жена космонаут у свету, предложила амандман којим се Путину анулирају досадашњи мандати. Главни аргумент навела је: „народ тражи стабилност државе”. Вјачеслав Володин, председник Госдуме, позвао је Путина да се изјасни. Путин је убрзо са трибине у Думи одговорио: „...Анулирање председничких мандата суштински значи скидање ограничења за сваког човека, грађанина, укључујући и садашњег председника... ако такав амандман народ прихвати на референдуму... и ако Уставни суд РФ да званично тумачење да такав амандман не противречи Уставу РФ,...” Тако је „председнички сат рестартован” („Економист”).

Године у политици очигледно нису проблем: Путин ће 2024. имати 72, а 2036. године 84 године; Трамп данас има 74, Бајден 78, Сандерс 79!!!

ПРЕОРУЖАВА СЕ РУСКА АРМИЈА, ПОДИЖЕ ВОЈНА ИНДУСТРИЈА, РАСТЕ СТАНДАРД ВОЈНИКА ПОСЛЕ ДУГОГ НИЗА ГОДИНА. ДЕВИЗНЕ РЕЗЕРВЕ НЕВИЂЕНО РАСТУ, ПРЕМАШУЈУЋИ 600 МИЛИЈАРДИ ДОЛАРА, ПЛУС 200 МИЛИЈАРДИ ДОЛАРА У АМЕРИЧКИМ ХАРТИЈАМА ОД ВРЕДНОСТИ...

СНАЖНО ПРОТИВ УНИПОЛАРНОГ СВЕТА

Тешко је побројати све оно шта је Путин урадио за двадесет година власти. Ту је у избору сваки аутор субјективан. Оно што је неспорно – био је храбар, али и довољно mudar у повлачењу потеза. Чињеница је да су му и околности ишле на руку, али и да је знао како да их искористи („ветрови су му дували у једра”). Када је преузео Русију нафта је била 15–16 долара барел, а онда је цена вртогла-

во расла, све до 150–160 долара, до историјског максимума. Капетан руског брода, са парама које су као никада пуниле руску касу, вратио је све спољне дугове, оне совјетске и нове руске (више од 120 милијарди долара); повећао плате и пензије у таквом обиму да Руси постају прави богаташи, најпожељнији купци и туристи широм света... Следе велика улагања у социјални стандард, у здравство, образовање, социјално обезбеђење...

Преоружава се руска армија, подиже војна индустрија, расте стандард војника после дугог низа година; девизне резерве невиђено расту, премашујући 600 милијарди долара, плус 200 милијарди долара у америчким хартијама од вредности... Поучен искуством Совјетског Савеза, Путин није дозволио да се све паре од нафте и гаса „поједу” – више од 700 милијарди долара издвоја у Фонд националног благостања и Фонд привредног развоја („беле паре за црне дане”). Та средства су била више него корисна у кризним периодима после 2009. и од 2014. године. Русија се под Путном први пут позиционира као петродоларска држава, као „суперенергетска држава”, која тиме почиње да исписује нову спољну политику у дотада униполарном свету.

ВРЕМЕ НОВИХ ИЗАЗОВА

Путин је прекинуо праву серију терористичких ратова и великих несрећа (Беслан, Чеченија, Театар на Дубровке). Упркос преовлађујућем негативном ставу, Путин 11. септембра 2001. подржава САД и склапа антитерористички савез са Западом уопште. Био је то далековид потез. Путин и Буш млађи граде најбоље односе у историји између једног шефа Кремља и једног шефа Беле куће. Путин је остваривао руски сан „о двадесет година мира” и „руском препороду до непрепознатљивости”.

Међутим, руске „силове структуре” не задовољава статус „млађег брата” са Западом, а САД нема намеру да мења униполарну хладноратовску политику наоружања и геополитичког надметања. Сједињене Америчке Државе желе „свет једног господара, једног суверена,” како каже Путин.

СТРАТЕШКИ НИВО ОДНОСА РУСИЈЕ И СРБИЈЕ

Већ на самом почетку свог првог председничког мандата Путин отвара врата за контакте са највишим нивоом власти у Београду. Они се настављају да би последњих неколико година српско-руски председнички сусрети, било у званичној или радној форми, добили ретко виђен интензитет, отвореност и свеобухватност: политичку, економску, војну и војнотехничку – стратешку. После телефонског разговора, Путин је на молбу председника Србије Александра Вучића упутио обимну помоћ Србији за актуелну борбу против *ковид-19*. Она се пореди са оном од пре сто и нешто година када је руски санитар помагао у збрињавању српских рањеника, као и са борбом против опаке епидемије тифуса.

Шанса да се изгради један другачији инклузивни свет и великих и малих, и Русије и Кине и Индије, брзорастућих земаља, и оне које то нису, одлази у неповрат. Путин у минхенском говору 10. фебруара 2007. одбацује свет једног „хазјаина”, Русија га неће следити, а будућност је, вели, у мултиполарном свету, у окретању Кини, Индији, ЈАР, Бразилу, БРИКС-у, ШОС-у, ЕАЕУ.

„Повратак Крима матици” и рат на истоку Украјине 2014. године подигли су Путинов рејтинг до невиђених висина, преко 90 одсто. Русија добија Крим, али губи Украјину. Реакције Запада на припајење Крима уследиле су у виду читавог низа санкција Руској Федерацији, како персоналног, тако и економског и финансијског карактера. Данас нико не може да каже колико ће санкције трајати, а стање на дугој источној граници остаће неспокојно.

ПУТИН У ВЛАДАЈУЋИМ СТРУКТУРАМА НА ЗАПАДУ НИКАДА НИЈЕ УЖИВАО ПОПУЛАРНОСТ ЈЕЉЦИНА ИЛИ ГОРБАЧОВА. ОН ЈЕ У ПОЛИТИЦИ ПРАГМАТИЧАР И ЊЕГОВА ПОПУЛАРНОСТ У СВЕТУ ОЧИТАВА СЕ НА ДРУГАЧИЈИ НАЧИН. ГЛАВНИ МЕДИЈИ ГА У АНКЕТАМА РЕДОВНО УБРАЈАЈУ У НАЈУТИЦАЈНИЈЕ СВЕТСКЕ ДРЖАВНИКЕ.





МИНХЕНСКИ ГОВОР

До наступа руског председника Путина, на конференцији о безбедности у Минхену 2007.

године све се вртело око уобичајених теза о савременој светској политици. Од сличних скупова, заседање се издвајало само по политичкој тежини присутних учесника. Присуство генералног секретара НАТО-а Шефера, високог представника ЕУ за спољну и безбедносну политику Солане, новог америчког секретара за одбрану Гејтса, затим тадашњег фаворита на председничким изборима у САД Џона Мекејна, немачког канцелара Ангеле Меркел и украјинског председника Јушченка, указивало је на највиши политички и дипломатски ниво конференције.

Почетак Путиновог обраћања нагло је усредсредило пажњу слушалаца, с обзиром на то да се зачуо, за овакве прилике, прилично неуобичајени тон излагања. „Структура конференције омогућава ми да избегнем претерану љубазност и говор у заобилазним, пријатним, али празним дипломатским формулацијама. (...) и омогућиће ми да кажем шта заиста мислим о проблемима међународне безбедности.”

Знајући да већ сама најава пуне искрености представља „првобитни грех” на дипломатским скуповима, Путин се за сваки случај унапред дистанцирао од необичности онога што ће изрећи. „И ако се моји коментари колегама учине непотребно полемички, заострени или нетачни, молио бих вас да се не љутите на мене. На крају крајева, ово је ипак само конференција.”

Затим је, у интензивном полчасовном излагању (уз осврт на читав низ глобалних проблема), Путин подвукао како претерана употреба војне силе у међународној политици „увлачи свет у вртлог сталних конфликта”, како Сједињене Америчке Државе желе да се наметну као једини центар моћи и одлучивања, како овако наметљива политика најмоћније државе „резултира чињеницом да се више нико не осећа безбедним”.

Пред слушаоцима, који су узалуд покушавали да прикрију благи шок изазван оваквим током (и тоном) излагања, Путин је упитао: „Па, коме то може да се свиђа? И ко је срећан због свега тога?” Извештаји новинских агенција и колумне најпознатијих часописа већ наредног дана су, наравно, биле испуњене најважнијим наводима из Путиновог говора, као и одговарајућим реакцијама и коментарима појединих државника и стручњака.

„Овим говором није започет нови хладни рат, али је Путин западним државницима зато приредио један прави хладни туш”, била је духовита игра речи којом су „РИА Новости” осликале минхенски говор свог председника. Генерални секретар НАТО-а говор је окарактерисао као „разочаравајући”, а Бела кућа је додала још један критички атрибут приде („изненађујући и разочаравајући”).

...Чини се да је овим говором и сама минхенска конференција добила нову централну личност. Путин је према наводу Би-Би-Си-ја „преузео позицију” Доналда Рамсфелда, кога су, све до тада, на минхенској конференцији сви присутни највише „волели да мрзе”.

Извод из књиге „Путин – снага Русије”, Карић фондација

Тек што је изашла из дуге економске кризе и рецесије, и успела да се стабилизују и донекле опорави од западних санкција, да бележи благи привредни раст, Русија се ове 2020. нашла пред новом кризом узрокованом стрмоглавим падом цене нафте (са око 50 на 25, 20, можда и 15 долара за барел). Те цене повлаче наниже и цене гаса, па тако пресушују главни приходи руске државе. Одређену сигурност дају девизне резерве земље (517 милијарди долара) као и средства издвојена у Фонд националног благостања (150 милијарди долара) за надокнаду дефицита у државном буџету на социјалним ставкама, пензијама и сличним позицијама.

Пред Путном су до 2024, и све до 2030–2036, непознанице и изазови крупнији од до сада апсолвираних. Прогнозе су да „ствари више никада неће бити исте, јер ће се створити нова нормала” (Џефри Сакс) о којој мало шта знамо. „Реалност је да свет никада неће бити исти после корона вируса”, поручује неспорни дипломатски дојаен Хенри Кисинџер. У сенци пандемије *ковида-19* је све па и 75. годишњица победе над фашизмом.

ПОСЕБНА ХАРИЗМА

Путинова личност предмет је сталног интересовања, као и његов приватни живот. Зна се да је разведен, има две ћерке, а оне имају своју децу. Путин не престаје да плени лепши пол. Занимљива ситуација догодила се 6. марта, када је био у посети Иванову. На скупу у том граду добио је отворену понуду: „Ожени ме Владимире Владимировичу!”, узвикнула је неударна Јулија Шилова (28), глумица месног дечијег театра. „Интересантан предлог”, одговорио јој је Путин.

Путин у владајућим структурама на Западу никада није уживао популарност Јељцина или Горбачова. Он је у политици прагматичар и његова популарност у свету читав се на другачији начин. Главни медији га у анкетама редовно убрајају у најутицајније светске државнике. Амерички часопис „Тајм” први пут га је прогласио за личност године 2007, а затим 2014. године. Сви га углавном описују као харизматичног лидера гвоздене воље који је препородио земљу – подигао свест и понос руског народа. Онај други, лепши део светске публике, ужива у Путиновим фотографијама и филмовима који га показују као правог, снажног мушкарца који се са успехом опробао у многим вештинама и спортовима, у рекреативном лову или риболову, играјући хокеј или бавећи се џудом.

Путин потенцира да од свега на свету највише не подноси издају и издајнике. Најтемељнији биографи Путина, браћа Рој и Жорес Медведев, тврде да је разлог Путинове непопуларности на Западу то што их он никада није молио за помоћ. Рој и Жорес Медведев, као и њихове књиге, убедили су ме да Владимир Путин нема леву или десну идеологију, већ да је његова једина идеологија – патриотизам. |

Фото: Antoine Gyori – Sygma и „Путин – снага Русије”